

SPRAWOZDANIE ZE SPOTKANIA SEKCYJNEGO NA VII KONGRESIE TEOLOGÓW POLSKICH LUBLIN, 13 WRZEŚNIA 2004

Przewodniczący spotkania ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski powitał ok. 40 osób przybyłych na spotkanie. Podczas modlitwy na rozpoczęcie obrad wspominał zmarłego w sierpniu tego roku wybitnego biblistę ks. prof. Józefa Homerskiego, wykładowcę KUL. We wprowadzeniu podkreślił istotną różnicę między konsolidacją i organizacją środowiska biblistów a środowiskami teologów innych specjalizacji. Wśród polskich teologów biblistów wyróżnia to, iż powstała ukształtowana struktura organizacyjna, jakim jest Stowarzyszenie Biblistów Polskich, do którego przynależność zgłasza każdy biblista na zasadzie akcesu. Zwrócił także uwagę, że obecność biblistów na kongresie jest ograniczona, ponieważ w dniach 14-16 września ma miejsce zjazd STB w Gdańsku.

Obrady sekcyjne zostały podzielone na dwie części (14³⁰-16⁰⁰ i 16³⁰-18⁰⁰). Przewodniczącym pierwszej części był ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek. Zarówno ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, jak i ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski zgłosili rezygnację z wygłoszenia swoich referatów, opublikowanych w materiałach kongresu, aby można było poświęcić więcej czasu na dyskusję po innych wystąpieniach.

Następnie referaty wygłosili: ks. dr hab. Zdzisław Pawłowski: *Teologia biblijna (Starego Testamentu) w perspektywie hermeneutycznej* i prof. dr hab. Michał Wojciechowski: *Zastosowanie Dekalogu do życia społecznego* (oba referaty znalazły się w materiałach kongresu). Po nich odbyła się dyskusja. Jako pierwszy głos zabrał ks. dr hab. Stefan Szymik, który zaznaczył, że wprawdzie obydwie referaty dotyczyły odmiennych kwestii, sygnali-

zują jednak problemy Kościoła w kontekście cywilizacji XXI w., a mianowicie w jaki sposób Kościół zastosuje się do zmian cywilizacyjnych. W odniesieniu do pierwszego referatu ks. S. Szymik podkreślił, że nie należy rezygnować z egzegezy historyczno-krytycznej, która wypracowała istotne kryteria naukowe, pozwalające na bardziej obiektywne spojrzenia egzegety na teksty biblijne i ich powstanie. Egzegeta musi bowiem brać pod uwagę historyczny charakter chrześcijaństwa. W metodzie historyczno-krytycznej to, co jest kwestionowane, czyli jej oświeceniowe założenia, muszą jednak ulec transformacji, mimo to pozostaje ona ważnym elementem procesu interpretacyjnego. Należy kontynuować również badania dotyczące oddziaływanie tekstu (*Wirkungsgeschichte*). Celem pracy egzegety pozostaje także aktualizacja tekstu biblijnego i nie należy pozostawiać tego jedynie teologii pastoralnej. Metoda, którą będziemy się posługiwać, wpłynie na interpretację teologiczną. Zdaniem ks. dr hab. S. Szymika, egzegeci mogą dzisiaj korzystać nadal z metody historyczno-krytycznej z uwzględnieniem reguł nauk humanistycznych. Nawiązując do drugiego referatu, ks. S. Szymik stwierdził, że brakowało mu ukazania dziesięciu przykazań w kontekście Nowego Testamentu.

Ks. dr Bernard Wodecki SVD, zwrócił uwagę, że w refleksji nad dziesięcioma przykazaniem zabrakło mu podjęcia przykazania związanego z zakazem czczenia obrazu. Chrześcijanie spotykają się dzisiaj często z zarzutami Świadków Jehowy, dotyczących czci oddawanej krzyżowi.

Następnie ks. prof. dr hab. Antoni Paciorek, nawiązując do oświeceniowego dziedzictwa metody historyczno-krytycznej, przypomniał że w historii interpretacji Biblii, istniały różne szkoły, m.in. antiocheńska i Euzebiusza. W tym kontekście zapytał także pierwszego prelegenta, czy widzi on jakąś jednolitość w teologii biblijnej, czy też istnieje jego zdaniem podział teologii biblijnej.

Temat ten podjął także prof. Michał Wojciechowski, który postawił pytanie: Jaka jest szansa teologii biblijnej oraz jaka jest potrzeba teologii biblijnej?

Odnosząc się do pytań i uwag dotyczących pierwszego referatu, ks. dr hab. Zdzisław Pawłowski podkreślił, że aktualnie egzegeci odkrywają pluralizm teologii Starego i Nowego Testamentu. Nie widać perspektywy, by mogła powstać jednolita wizja teologii biblijnej. Może ona zostać kiedyś wypracowana, ale nie za cenę uniknięcia napięć. Podejmowane są takie próby, oparte na strukturze narracyjnej całej Biblii. Badane są relacje między Starym i Nowym Testamentem, jednak pozostaje problem, w jaki sposób połączyć Biblię, która jest antologią ksiąg.

W tym kontekście ks. dr Hubert Ordon przypomniał stanowisko G. von Rada, który uważał, że wiara Izraela jest obiektywnym przedmiotem analizy biblisty. Wiara Izraela pogłębiała się, co miało wpływ na wizję Boga i człowieka. Bp dr hab. Zbigniew Kiernikowski dodał, że wiara staje się pomostem przenoszącym treści zawarte w Biblii, a zatem praca egzegety to doszukiwanie się wiary w Biblii.

Nawiązując do uwag na temat drugiego referatu, prof. Michał Wojciechowski wyjaśnił, że oczywiście pierwotne przykazania egzystują w Nowym Testamencie, uwzględniające pewne modyfikacje, interesowały go jednak przykazania w podstawowym sensie i w zastosowaniu do porządku dzisiejszego życia społecznego w Polsce.

Podczas drugiej części obrad sekcji biblistów, której przewodniczył ks. dr hab. Józef Kozyra, wykład pt. *Jan Paweł II promotorem przełomu w naukowej interpretacji Biblii* wygłosił ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk. Treść wykładu obejmowała trzy punkty: 1. stan biblistyki do końca lat 80. XX w.; 2. ukazanie przyczyn przełomu; 3. odzyskanie, dzięki Janowi Pawłowi II, dla naukowej egzegezy zasady interpretacji Biblii oraz przedstawienie metod jej interpretacji, takich jak jedność Starego i Nowego Testamentu; zasada eklezjologiczna, zasada tradycji oraz zasada chrystologiczna.

Nawiązując do tego referatu, ks. dr hab. Zdzisław Pawłowski wskazał na Jana Pawła II jako na model subiektywnego interpretatora, który pozostaje w kontraście do modelu skonstruowanego przez obiektywnego interpretatora oświeceniowego.

Prof. Michał Wojciechowski zwrócił uwagę, że jednak tego rodzaju konotacja metodologiczna w odniesieniu do typowej egzegezy nie jest usprawiedliwiona. Ojciec Święty mówi bowiem z wewnątrz Pisma Świętego, żyje interpretowanym tekstem Pisma Świętego, egzegeta zaś patrzy na tekst z zewnątrz.

Bp Zbigniew Kiernikowski przedstawił swoje świadectwo, wyphywające z doświadczenia drogi neokatechumenatu. Podkreślił, że interpretator, żyjący we wspólnocie czytającej Pismo Święte, ma odwagę wprowadzać ludzi w wiarę. Jan Paweł II ma właśnie taki dar, ale nie jest to tylko jego dar. Metoda szukania wiary dotyczy wszystkich tych, którzy interpretują słowa Pisma Świętego jako słowa życia.

W tym kontekście ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski zwrócił uwagę na istotę przeżywania liturgii we wspólnocie. Podkreślił także, że należy nawiązywać do pontyfikatu Jana Pawła II i jego wagi nie tylko w interpre-

tacji Biblii, ale całej teologii także w czasie tego Kongresu Teologów Polskich, m.in. należało zaznaczyć to w przesłaniu kongresu. Wysunął także propozycję, by następne sympozjum biblijne było poświęcone interpretacji Biblii w nauczaniu Jana Pawła II. Dodał, że należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden wymiar podkreślany wyraźnie przez Ojca Świętego, mianowicie geografę zbawienia. W swoim nauczaniu oraz pielgrzymowaniu do miejsc świętych papież osadza naszą wiarę w kontekście zbawienia. Podkreśla wagę czytania Biblii w kraju Biblii, gdzie strażnikami wiary są miejsca.

Nawiązując do referatu ks. prof. dr. hab. Henryka Witczyka, głos zabrał ks. dr Hubert Ordon, który wskazał, że pierwszą przyczyną przełomu w interpretacji Biblii przez papieża, jest jego intuicyjne otwarcie się na Słowo Boże. Przypomniwał także, że istotny wpływ na tego rodzaju intuicyjną interpretację biblijną miało wykształcenia filozoficzne Jana Pawła II oraz główne nurty filozoficzne, takie jak personalizm i fenomenologia, uprawiane w środowisku krakowsko-lubelskim.

Ks. dr hab. Stefan Szymbik przedstawił właśnie wydaną publikację pt. *Opoka Kościoła Chrystusowego. Bibliści KUL w 25 rocznicę pontyfikatu Jana Pawła II*. Pracownicy Instytutu Nauk biblijnych KUL starali się przedstawić w niej problematykę związaną z apostolskim urzędem św. Piotra a posługą Jana Pawła II. W części pierwszej znajdują się artykuły o profilu egzegetyczno-teologicznym, natomiast w części drugiej artykuły mające charakter biblijno-pastoralny poświęcone wybranym zagadnieniom z nauczania Jana Pawła II, szczególnie biblijnym aspektom papieskich wypowiedzi. W publikacji tej mówi się m.in. o hermeneutyce ducha, która jest obecna w interpretacji biblijnej Jana Pawła II.

Ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski poprosił o zabranie głosu obecnego na obradach nestora polskich biblistów, ks. prof. dr. hab. Józefa Kudasiewicza. Ks. prof. Józef Kudasiewicz jeszcze raz podkreślił potrzebę metodologii biblijnej, która podejmuje refleksję nad wiarą Izraela. Teologia biblijna potrzebuje *lux fidei*, jeśli tego światła wiary zabraknie, to będzie to religiofilozofia. Natomiast w odniesieniu do nauczania Jana Pawła II zauważył, że papież interpretuje obydwa Testamenty jak jedną księgę, to jest chrystologicznie. Jednocześnie przeciwstawia się zdecydowanie fundamentalizmowi biblijnemu, zwraca uwagę, by nie interpretować Biblii dosłownie. W swoich homiliach Ojciec Święty głosi nową ewangelizację, tworząc w ten sposób żywy komentarz do słów: „Idźcie i głosźcie Ewangelię...” Zawarty jest w tej nauce radykalizm ewangeliczny, czynienie uczniami to nie tylko wprowadzenie w wia-

rę, to także budowanie wspólnot. Jan Paweł II zwraca także uwagę na wcielenie Słowa i natchnienie Biblii. Ze względu na te elementy obecne w homiliach papieża, a także jego twórczość oraz komentowanie psalmów, należy go honorować tytułem *Papa Sacrae Paginae*. Ks. prof. Józef Kudasiewicz wskazał też, że celem Stowarzyszenia jest pogłębianie znajomości Słowa Bożego i jego rozpowszechnianie, czyli zaspokajanie głodu Słowa Bożego. Egzegeza zatem nie może być filologią klasyczną, lecz ma ukazywać biblię jako księgę Ludu Bożego, by nie stracić tego wątku, powinna badać Biblię w Kościele i dla Kościoła

Na zakończenie obrad sekcji biblistów ks. dr Andrzej Banaszek przedstawił działalność Katolickiego Ośrodka Apostolatu Biblijnego. Ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk przekazał informacje na temat prac dotyczących statutu Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II, działającego pod patronatem episkopatu. Dzieło to ma obejmować wszelkie inicjatywy dotyczące duszpasterstwa biblijnego, skierowane do różnych środowisk, w tym seminariów, duchowieństwa, świata kultury i innych. Celem byłoby ogólnopolskie zharmonizowanie działalności duszpasterskiej oraz wypracowanie ogólnej koncepcji działania.

Anna Kuśmirek, SBP 8